

AVRUPA HALK DANSLARI MİLLİ VE MÜZİKAL KARAKTERLERİ*

Yazan: John LAWSON
Çeviren: Dr. Kürşat KORKMAZ**

DANS FİGÜRLERİNİN GELİŞİMİ

Dansçıların ayak hareketleri dansın oynadığı yerdeki toplumun gelişim şeklini tanımlamaya yardım eder. Bazı modellerin bir çok Avrupa ülkesinde yaygın olmasına rağmen, basit dans şekillerini içeren gelişimin ilk safhası karşılaştırıldığında en kompleks dansların, sonucu bilinmeyen karmaşık tarihi olaylar dizisinin etkisinde kaldığı görülür.

HALKA

Dansın ilk ve en basit şekli olan kapalı halkalar her yerde bulunur. Kapalı halkalar Yugoslavya, Romanya, Bulgaristan, Rusya, Çekoslovakya, Orta Avrupa, Kolomoras ve benzeri sayısız yerlerde hâlâ ilkel hâliyle vardır. Bu danslarda herkes eşit ve cinsiyet önemsizdir. Eğer büyü halkasının başarılı olması gerekiyorsa herkesin tapınılan cismin etrafındaki daireye katılması şarttır. Dansların çoğunda sağa veya sola çok yavaş hareket edilirken sık sık ilerleme olmaz. Dans edenler yüzlerini dairenin içine döndürerek birbirlerinin ellerinden, bileklerinden, omuzlarından, dirseklerinden veya bel kuşaklarından tutarlar.

Toplumlar geliştikçe bu paralele olarak törenlerde, ayinlerde ve geleneksel gösterilerdeki halkalar da karmaşıklaşır. Bu Celtic-Selenger's Round, Circassion Circle, bazı Rus ve Moonshine ve Neda Griuning gibi Yugoslav danslarında bulunur. Son zamanlarda, dans edenler dairenin etrafında dönerlerken içeri dışarı hareket etmektedirler. Bununla birlikte oyuncular dansın büyük bölümünde kontaklı sürdürürlerken aynı zamanda açılır ve bireysel hareketlerini de yaparlar. Kadın ve er-

kekler nöbetleşe ayakta beklerler veya dans, bircinsin kendine özgü şeklinde yapılabilir. Dans esnasında yapılan bu işlerde görülen farklılıklar erkek ve kadının yaptığı farklı işleri gösterir. Çünkü, bu gibi danslar bir cinsin kendine özgü oluşturulan çalışma (görev) ile alakalı danslardır. Bunlar arasında, yulaf biçmeyi temsil eden Provençal Dans Ronde de la Civia ve ilk kez çobanların dans ettiği, şimdi ise çocukların oynadığı, kızların hasat dansını temsil eden Russian Moonshine dansları yer alır.

Bazen bu danslar, Armenian Carpetweaving Dansce ve Hebridan Weaving Lilt danslarından olduğu gibi daha karmaşık örneklerle gelişirler. Çünkü çalışma hareketleri karmaşık bir şekilde temsil edilmektedir. Bunların en karmaşıkları gerçek çalışma hareketlerini içermeyen ama bu kategoride yer alan English Point ve Sword Dance'larıdır. Bu dansların icra edilmesinde örnek olacak Flambarough Sward Dansı'nda açıkça görüldüğü gibi hasır ve sepet yapımında kullanılan bir aletten erkeklerin düz tahta kılıçları türetilmiştir. Bu örneklerin yapımı gelenekle ilgili olup bu harekete de üçleme "threedling" denir. Benzer şekilde Northumberland ve Durham kısa kılıçları veya ince kılıçlarda (meç) kullanılan tavşan kuyruğu gibi eğri bıçaklardan türetilmiş ve figürlerde gösterilen ayak hareketleride, keten ipinin eğrilmeden önce ayakla ezilmesini temsil eder. Diğer danslarda bu gibi temsili figürler de mısırın harmanda dövülmesi, üzümün ayakla ezilmesi ve giysi örmelerde görülür. Bu gibi danslar toplumun bir kesitinin özelliğini sunmakta-

* European Folk Dance, It's National and Musical Characteristics by John Lawson. Published by order at the Council Imperial Society of Teachers of Dancing, London 1955, page 19-34

** Gaziantep Üniversitesi. Gaziantep Meslek Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi

dır. Evvela erkekler bir işe başlamadan bereket ayinlerinin özünde olan ruhu çağırarak zorundadırlar ki daha sonra onların hünerlerinin sırlarını çıraklarına öğretmek zorunda olan bu yetişkin öğreticiler bunu devam ettirebilsinler. Bütün bu işlemlerde dansı mükemmel bir şekilde yapabilmek için karmaşık figürleri bir dizi provasına ihtiyaç vardır. Yan yana duran kılıçların altından ve üstünden içeri ve dışarı dönerek geçmenin birçok şekilleri vardır ve her grup kendi özel metotlarına sahiptir.

Birçok İngiliz Danslarında “Marnis Dances” dansçılarının sapan, mendilleri veya iki parmaklarıyla çevirerek yaptıkları daha basit daire örnekleri vardır. Bu danslar hayatı ayinlerin yapıldığı yerlerde başlatılan ve boğa sesi veren özel müzik aletleriyle yapılan daha önceki basit Kolo’lardan türetilmişlerdir. Bu dans örnekleri, Hilt Sword Dansları’nda ve Point Dansları’nda yapıldığı gibi özel çalışmalarla icra edildiği yerlere göre değişirler.

Kolo’nun bir diğer önemi de direkt olarak bereket (üretkenlik) ayinlerinden türetilmiş olmasıdır. Kadınların oluşturduğu dışarıdaki bir daire veya zincir, erkeklerin oluşturduğu içerideki daire veya zincirin etrafında döner veya tersi de olur. Onlar daha sonra Dolmalian Eagle Kolo’da olduğu gibi dansın hızını artırır ve erkekler kadınları yakalayarak bereket sıçramaları ile onların etrafında sallanırlar. Diğer zamanlarda La Tournid-jaire’de olduğu gibi, beraberce dans etmeden önce cinsler yüzyüze gelerek ortak bir daire etrafında hareket ederler. Diğer çift daire danslarında, şimdi bir çocuk oyunu olan Corillon (Île-De-France) de olduğu gibi çiftler çan çalmayı farz ederek, el çırpma, ayak vurma gürültüleri yaparak bazı çalışma metodu canlandırırılar.

ZİNCİR

Zincir dansının ilk şekli, geleneksel gösterilerin gelişmesindeki başlangıç safhasında yapılan kapalı dairelerden türetilmiştir. Bazı otoritelere, göre kapalı dairede “bir açıklık bırakıldığında ya şeytan kaçacağı veya iyilikle-

rin içeri gireceği” inancıyla zincir dansı yapılır. Bunun yanında, özellikle erkek zincirinin ortada, kadın zincirinin dışarıda yapıldığı çift katlı kapalı halka danslarında, kapalı daire içindeki büyü, erkeklerin bereket sıçramaları, kadınların ise etraflarında sallanarak dönmeleri ile kadınların üzerinden kalkıp giderdi. O anda yapılan güçlü büyü halkanın çevresindeki kırsal kesime giderdi. Bu gibi davranışlar, geleneksel dansların yapıldığı ilkel yerleşim yerlerindeki dar sınırlar içerisinde her şeyin bulunmamasından kaynaklanmıştır. Bu gerçek, Chain Dansı’nın yaygın olarak yapıldığı Yunanistan, Yugoslavya ve benzeri yerlerde kesinlikle vardır. Köyün ortasında yapılan daireden sonra lider, grubunu alır, iyi şans getirmesi için dağınık şekilde bulunan evlerin etrafında, sarp yerlere veya alanlara götürerek danslarına devam ederler.

Bu dansların ilginç bir tarafı da, Greek Kalamatianos dansında olduğu gibi aynı adamın sürekli lider olarak kalmamasıdır. Bundan emin olmak için, Liderin yaşama dair başlama noktasındaki yalvarmasını, grup ilerlerken galeyana getirip sıçramalarını, dönmelerini ve diğer kendine has, görülmeye değer, hareket ve adımlarını her yerde görebilirsiniz. Lider yorulduğu zaman mendili kendinden sonrakine verir ve yeni lider enerjik bir şekilde devam eder ve o da yorulduğu zaman bir sonrakine verir. Bu şekilde gösteri dansın başladığı ilk toplanma yerine gelinceye kadar devam eder. Elde bir meşale veya diğer bir sembol tutularak yapılan bu tip ayinlerden maraton yarışı türetilmiştir. Bu, keza Guerilla Danslarında canlandırıldığı gibi ölen liderin yerine ondan sonrakinin, liderin kılıcını kaparak çarpışmaya devam etmesi şeklinde olur.

Buna benzer zincir dansları (Chain Dances), Norveç Chasis, Farce Island, eski Yugoslavya Yunan danslarındaki gibi sık sık herkes tarafından yapılır. Bazen dans tek cinsle kendine has liderinin taşıdığı özel işaretle ve çok kolaylıklarla sarp yollardan geçilerek yapılır. Bu hareketlerin amacı ise ilk zamanlar bazı özel gruplar, toplumun rahatı

için saklanan sırların bu hayat ayının yolları üzerinde bulunduğu zannedilmesindedir.

Ara sıra bu danslar; şimdilerde yürüyerek veya koşularak söylenen dinî veya yarı dinî bazı Chains, Cromingnons, Coreules danslarında nöbetleşe ayakta bekleyen kadın ve erkeler tarafından yapılır. Bu türün daha eski danslarında, Pronencal Frondole, Fransa, İtalya ve İspanya'nın, bu dans versiyonlarında olduğu gibi, çok karmaşık yılanvari örneklerle dans edildiği görülür. Bu özel dansda karmaşık bereket ayinlerinde olan Theseus ve Labyrinth efsanesinin tasvir edildiği farzedilir. Bu danslarda; kişiler, Labyrinth'den Theseus'a uzanan ipek ipliğini temsil ettiklerini varsayarak mendillerle birbirlerine tutunurlar. Onların adımları labirentten geçen dar ve kıvrımlı yolu, oluşturdukları halkalar ise Minotourla çarpıştıkları yeri temsil eder. Bu dansın sonunda, öndekilerin elleri ile yaptığı kemerin altından dik, vakur bir şekilde yürümeleri ise onların nihai zafer alayı çıkışını temsil eder. Bir çok diğer geleneksel gösterilerde bu basit yürümler görülür. Bu hareket, onların yeni yaşantılarının başlangıcındaki sembolik nizamiye kapısına doğru gittiği inancından doğmuştur.

HALAY

Halay yürüyüşü veya gezintisi kaynağı iki önemli kabile adetinden gelir. Birçok Teutronic ve İskandinav dansları halayla başlar. Birinci adet şiddetli bir kışın arkasından toplumun temizlik ihtiyacı, diğeri ise bereketin devamını sağlamak ihtiyacıdır. İngilizler Helson Furry Dance, Abbot's Brombay Horned dansları olarak muhafaza etmişler ve Avrupa'da diğer örnekleri de vardır. İngiliz halaylarında tüm toplum yeşil süpürge veya benzeri dallarla toplanıp her şeylerini temizlerler ve evlerinin içinde, civarında ve tüm kasabada dans ederler. Bazı yerlerde, halaya bir oyuncak ad veya başka bir hayvan liderlik eder ve özellikle kız seyirciler sadece şans getirmesi için değil hayvanı çeken adamın kendilerini öldükten sonra dirilttiğine inanarak katılırlar.

Kuzey Rus Yakutları tarafından yapılan The Abbot's Brombay Horned Dance diğer geleneksel gösteriler içerisinde kendine has özelliktedir. Bu dans o ilkel insanın inançlarında, bir hayati kavga'nın kazanılması, başarılı bir av ve bereketin sağlanması manasındadır. Ren geyiği boynuzu taşıyan üçü beyaza, üçü siyaha boyanmış altı kişilik bir erkek, bir kadın, bir oyuncak ata binmiş bir kişi, ok ve yaylarla donatılmış bir erkek çocuk tarafından takip ediliyormuş gibi köy ve alanlarda dans ederler. Siyah boynuzlu lider diğerlerinin etrafında yılan gibi kıvrılarak, onları çift sıraya sokmaya çalışır gibi dans eder. Bu iki sıra ise birbirlerine meydan okurcasına, büyük boynuzlarını aşağı yukarı sallayarak, ileri geri hareket ederek, çapraz geçişlerde dönmelerle ilerler. Yakut dansında bu daha basit bir şekilde yapılır. Bir kavgadan sonra en güçlü olan lider olarak en büyük boynuzları giyer ve kadın seyirciler arasında ilk seçme hakkını kazanır.

Bazen halay dansları tek sıralı olmakla beraber çoğu çift sıralı olup, çift sıralı olanlardan iki enteresan dans gelişmiştir. Bunların birincisi bir sıra kadın ve bir sıra erkekten oluşan her bir dokuz adımda sanki çalırların arkasında uzanıyormuş gibi dans kesip yolda durarak yapılan Breton PilerLon dansıdır. Bununla beraber bu dansla halay duraklar, çiftler yollarına devam etmeden önce orada durup el ele tutunarak dans ederler. Daha sonra çiftlerin yaptığı bu ikinci dansla, evvela Processional Courd Dance sonra English Longway Set ve bunların kıta versiyonları, en sonunda en popüler olan İskandinav, Teufonu ve Alp Dans şekillerinin temel prensibi olarak ortaya çıkan Çiftler Dansı "Couple Dance" geliştirilmiştir. Bu danslardaki yakın dönüşler kiliseyi kızdırmıştır. Buna hayret etmemek gerekir. Çünkü, dans esnasında harcanan enerji; dansçıların kendilerini kaybederek ilkel atalarının yaptığı bereket dansına benzer bir şekle girmesine mani olmayacak kadar çoktu. Bu olay Viyana valslerinin, İngiliz balo salonlarına geldiğinde tutucu anneler tarafından da dikkate alınmıştır.

KARMAŞIK ÖRNEKLER

Çok karmaşık örnekleriyle Circle ve Longway Dansları ilk saray ve toplumsal danslardan geliştirilmiştir. Kapalı Çember Usulü; 17. yy sonlarında başlayarak 18 ve 19. yüzyıllardaki İskoç Gerçekleri, Polonya Mazurka ve Krakovyakları, İskandinav ve Fransız türleri ile İngiliz Kauntri danslarından oluşmuştur. O, sık sık açılıp kapanan çeşitlenmeleri, eşlerin kısa süreli birbirleriyle ayrılmaları, eş değiştirmeleri ile birçok karmaşık tipleri içerir. Bunların en basiti eski Lectic Reels da bulunur. Daha karmaşık örnekleri 16. Yüzyılda sunulan dansları ile 17. Yüzyıldaki İngiliz Marques ve Fransız Balketts'i tanıtan danslardan türetilmiştir. O yıllarda bu dansların yapıldığı eğlenceler, mitolojik ve alegorik imarlarla öğretimi amaçlayan pelerin giymiş edebi şahsiyetler ve filozoflar tarafından düzenlenmiştir. Hatta dans edenlerin ayakları ile sundukları örnekler, ya büyü bir yazıyı resmetmek veya onurlandırılan bazı lordların isimlerini çizmek şeklindeydi.

Böyle oynanan danslardaki gerçek adımlar genellikle çok basittir. Ama dans edenlerin eşini ve gruptaki diğer üyeleri tutuşundaki ve yer değiştirmelerindeki enteresan yol takip edişleri sık sık farklı şekillerde sunulur. Bu çeşit danslarda bazı tutuş şekilleri aşağıda sunulmuştur.

İçerden Ellerin Bağlanması;

Aynı yönde veya ters yönde yanyana gelince içerdeki eller tutulur. Eller bazen diğer dans edenlerle birlikte bina kemeri görüntüsünü alacak şekilde kaldırılır.

Çapraz El Tutuşu;

Erkek, kadının sağ elini sağ eliyle, sol elini sol eliyle tutar.

İki El Tutuşu;

Erkek, kadının sağ elini sol, sol elini sağ eliyle tutar.

Balo Salonu Tutuşu;

Erkek, kadının sağ elini sol eliyle tutar, sol eli kadının sol kürek kemiğinin altında bulunur ve kadının sol eli erkeğin sağ omuzu üzerinde bulunur.

Kol Tutması;

Eşler sağ veya sol dirsekleriyle zincirleme tutarlar.

Daire Kavraması;

Ne kadar kişi dans etmek istiyorsa ellelerini birleştirir ve dairede, yukarıda tutarlar.

Baş Parmak Kavraması;

Genellikle ya sol veya sağ omuzları yanyana birbirlerine doğru ayakta duran iki erkek tarafından da yapılır. Biri diğerinin başparmağını sıkıca kavrayarak onun etrafında döner.

Çift Daire kavraması;

Nöbetleşe ayakta duran kadın ve erkeklerden her bir erkek sağ elini sağında duran kadının beline yerleştirir ve bir sonraki erkeğin sol elini kavrar. Sol elini solunda duran kadının önünde yerleştirir. Bir sonraki soldaki erkeğin sağ elini kavrar. Kadınlar da aynı şekilde erkeklerinkinin üzerinden ellerini bağlarlar.

Dönerek Bağlama;

Saat yönün dönerek dans ederken eşler yüz yüze gelince sol elleriyle çapraz tutuşurlarken sağ ellerini birbirlerinin omuzlarına koyarlar. Saat yönünün tersine dönerken de tutuşlar diğer ellerle yapılır.

Sepet kavraması;

Dört kişinin dans etmesi içindir. İki erkek karşı karşıya gelerek sağ elleriyle birbirlerinin sol bileklerinden tutarak ayakta durur. Sol elleriyle karşısındaki erkeğin sağ bileğini yakalar (kavrar). İki kadın, erkeklerin üzerinde ve altında kollarını açarak birleştirirler.

Arkadan Tutma;

Eşler yanyana gelip yüzlerini tek yan taraflara çevirir (sağ eli yan tarafa doğru açık olan eşinin) sol elini her bir eş arkasına koyar ve yan tarafa doğru açık olan sağ eli ile önündekinin sol elini tutar.

Tek El Değirmeni;

Dört veya daha fazla dans eden kişi önünde kollarını açmış, başparmağı yukarıya doğru bakarak dans eden kişinin sağ elini veya bileğini yakalar veya saat yönünün tersine dans ederken sol elini yakalar ve dans eder.

İki El Değirmeni;

İki çift içindir. Birinci çift ellerini yüz yüze gelecek şekilde tutarlar ve diğer çift de ilk çift tarafından oluşturulan halkanın altında sol kollarını üzerinden sağ kollarını yerleştirerek onlara bağlanırlar.

Dönme;

Eşler çift el tutuşu kullanarak etrafında zıplarlar. (İngiliz Country Dansı) veya eşleri ile bir eksen etrafında, ya dirsekleri ile tutuşarak veya eşinin sol kalçası üzerine, sağ elle-riyle tutuşarak ve sol ellerini kaldırarak ya da balo salonlarını kullanarak dönerler.

BAZI YER DEĞİŞTİRME YÖNTEMLERİ

Büyük Zincir veya Hey;

Eşit sayıda dans edenler bir zincir, Elips veya bir daire içerisinde yüzlerini eşlerine dönerek ayakta dururlar. Sonra onlar ilk önce sağ, sonra sol omuzları birbirlerine değerek aşağı yukarı eğilerek, doğrularak (aynı anda) ilk yerlerine gelinceye kadar hareket ederler.

Üçlü Hey ;

Heyler vardır ki bunlarda iki şekilde se-kiz çizerek yapılan bir figür vardır. İngiliz Mollis dansında dışarıda iki erkek birbirlerinden, dönerek uzaklaşırken merkezdeki dansçı liderini takip eder ve lideri ile ilk defa üçüncü erkek buluşur. İskoç versiyonunda ise dış taraftaki iki erkek birbirleriyle yüz yüzedir. Ve ilk lider merkezdeki dansçıyla buluşur. Bunun yanında dörtlü ve çiftli hey'ler de vardır.

Yarım Pousette ;

İki çift karşı karşıya, ellerini tutarak dururlar ve aynı anda içeri ve dışarı yarım daireler veya mekik gibi yer değiştirerek dans ederler.

Tam Pousette veya dönme ;

Bu yukarıdaki ile aynıdır. Fakat çiftler daireyi tamamlar ve kendi yerine dönerler. Bu her iki figürler ya bir dairenin içinde ve dışında bir dairenin merkezi dairenin içinde ve dışında veya bir sütunda hareket edilerek yapılır. Dönen çiftler hareket ederlerken kendi kendilerine dönerler.

Saçılma ;

Bir çift diğer dans edenlerin grubundan

genellikle dışarı doğru dönerek bölünürler. Onlar sık sık grubun diğer üyeleri tarafından takip edilirler.

Gruplaşma ;

Dans eden kişi eşine veya grubun diğer bir üyesiyle yüz yüze gelerek sola geriye ve sağa bir hareket eder. Dans eden kenara hareket ederek hafif bir eğilme ile eşine refakat eder.

Siding ;

İki dansçı ya eşleri ya da gruptaki üyelerle dönüp sol taraftan geçerek yer değiştirirler. Ve aynı iz boyunca tekrar yerlerine dönerler. Daha sonraki daire ne Longways danslarında birçok başka figürler bulunur. Fakat bunlar Lances'slarda veya benzeri Quadrilles ve Catillions danslarında olduğu gibi benzeri gelişmiş dansların temel taşları olmuştur.

DAİRENİN YÖNÜ

Bir dansın saat yönünde veya saatin tersi yönünde yapılmasının manasını tanımlamak güçtür. Ataları güneşe tapan Celts'lerde dans edenler genellikle, mutlu olaylarda saat yönünde ve yas tutarlarken saat yönünün tersine hareket ederler. Bununla beraber ataları güneşe tapan Slav'larda büyük çoğunluk yaslı olsalar bile saat yönünde dans ederler. Bu soruya iki çözüm sunmak mümkündür.

Evvela İngiltere adaları ve Fransa'nın kuzey kıyılarına gelmeden önce, Akdeniz kıyıları boyunca doğudan güneye seyahat eden ve Avrupa'nın en eski yerlileri arasında yer alan Celts'ler bulunur. Onlar, güneşin doğusundan batışına olan yolu takip ettiler ve danslarında da öyle yapmaya devam ettiler. Diğer taraftan Slav kabilelerinin Türk, Fin, Ukraynalı ataları, Asya'nın kuzeydoğusundan seyahat etmeye başladı ve onlar Roma stepleri ve Avrupa'nın ovalarına yayılmadan önce kuzey-batı istikametinde seyahat ettiler. Böylece onların danslarının saatin ters yönünde hareket etmesi konusunda, seyahatleri etkin olmuştur.

Diğer bir şık; saatin tersi yönünde hareket eden bazı danslarda ise ekvatorun güneyinde, güneşin doğudan doğup, kuzey ve batı yönlerini takip ettiğinden dönüş yönünü, güneşin takip ettiği yoldan alınmış olabilirler.

Güney Hindistan veya Güney Afrika'dan gelen ilk kabileler dönüş yönünü güneş ayınlarından almış ve Ortadoğu'ya giderlerken de bunu sürdürmüş olabilirler.

BÖLÜM III

ADIMIN GELİŞMESİ

Bütün dansların adımlarında Slavlara yakın olan basit yana adımlardan Gürcüler, Macarlar ve İskoçların karmaşık sıçramaları, dönüşleri ve vuruşlarından oluşan sırada bahsedilmiştir. Adımlardaki temel değişimler iklim, coğrafi yapı ve ekonomik durumların sonucudur. Orijinal folklor danslarının engellendiği ve sonradan canlandırıldığı, daha çok modern müzik aletinin tanıtıldığı veya ağız müziğine eşlik etmek üzere yerine geçtiği, sivil veya askerî dans ustalarının dansı biçimlendirmede rol oynadığı ülkelerde istisnalar da meydana gelmiştir. Karışık adımlar ve örnekler üzerinden anlaşılması güç tarihî etkilerin belirtisi olduğunu öne sürmek doğru değildir.

Bilinen en eski Çember danslarında adımlar son derece basittir. Birçoğu sırf yan yana bir adım ve ayakların birleşmesinden oluşan bu basit başlangıçtan en karmaşık figürler geliştirilmiştir. Yugoslavlar bu hareketleri Kolos'da sırasını değiştirmeden on beş değişik şekilde gerçekleştirmişlerdir. Bu adımların bazıları birçok farklı ülkelerde yaşanmaktadır. (Sağ ayağın her zaman ilk önce hareket ettiği düşünülmelidir.)

1. Sol ayak sağ ayakla sıkıca birleştirilir, dizler gevşektir.
2. Sol ayak sağ ayak bileğinin iç yukarısına taşınır.
3. Sol ayağı içe doğru ve hafifçe dışa doğru ayak parmak ucu önü veya arkayı gösterecek şekilde sallı. (Bu üç hareket, hemen hemen evrenselidir)
4. Sol ayak diz kapağından kaldırılır ve içe bakacak şekilde çevrilir.
5. Sol ayak diz kapağından kaldırılır ve dışa bakacak şekilde çevrilir.
6. Sol ayak diz kapağından ileriye gösterecek şekilde kaldırılır, ayak sağ baldırın arkasından dinlendirilir.

7. Sol ayak sağ ayağın çevresinde yarım çember biçiminde çevrilir ve ayak yere basar basmaz vücut ağırlığı transfer edilir.
8. Sol ayağı sağ ayağın ön veya arkasına, vücut ağırlığını transfer ederek geçirin. Bu her yerde bulunan "Denge Adımı" olarak geliştirilebilir.
9. Sol ayak ustalıkla kaldırılıp, sağ ayağa doğru getirilir ve iki topuk birbirine vurulur.
10. Sol ayak sağ ayağın ortasına getirilir, her ikisi de üçüncü klasik bale tekniği pozisyonunda olduğu gibi az dışarı doğru çevrilir.
11. Sağ ayak yanlamasına kaydırılır ve sol ayak birleştirilir, parmak uçlarına yükselir. (Bu her yerde bilinen "hızlı" ya geçiştir).
12. Sıçrayarak ayaklar ayrılır ve birleştirilir, sol ayak sağ ayağa ya atlayarak ya da zıplayarak birleştirilir.
13. Sol ayak ucu yavaşça sağ ayağın arkasına getirilirken aynı zamanda sağ diz Fransız Reveransı veya İngiliz Selamlaması yapar gibi bükülür. (Tevtonik, İskandinav ve İtalyan ülkelerinde bilinmektedir.)
14. Sol ayak bileğinin arkasına doğru kaldırılır ve derhal sağ diz mümkün olduğu kadar ileri eğilir.
15. Sol ayak üzerinde diz çökmek üzere sol ayak kaldırılıp bükülür ve hemen sağ ayağa götürülür. (Yunan, Roman, Gürcü) İleride bulunan ayağı çemberin içine ve dışına hareket ettirmek için yönüne göre yapılan değişiklikler ilk seri farklılıkları sunmakta, yan taraf yerine ileri ve geriye doğru hareket ettirilerek böylece daha karmaşık modeller biçimlendirilmektedir.

Dansçılar, gittikleri yönde vücutlarını yüz yüze gelecek şekilde çevirdiklerinde ikinci seri çeşitlemeler gelişmektedir ki gruba yı-lankavi figüründe yükseliş vermektedir. Bunlar dansçıların döndüğü veya ileriye doğru döndüğü, dans hattından uzaklaştığı gibi son derece ilgi çekici olabilir.

Hareketin kalitesi büyük oranlarda farklılık gösterebilir. Örneğin temel adımlar

zor, yavaş veya ani ve onu izleyen yumuşak, çabuk, uyuşuk adımlardan oluşabilir. Başlangıç adımı pürüzsüz bir kapanışın izlediği bir sıçrama veya kayma olabilir ve ayaklar bir sıçramayla kapatılabilir. Temsil şekilleri orijinal temel adımların ritmini değiştirir ve bir dansa yegane kalitesini ve tarzını veren de ritmidir.

Bu temel hareketler diğer bir adım eklendiğinde ve ayağı yerleştirmede farklı şekillere dikkat çekildiğinde, vücut ağırlığının dağıtılması ve yeni ritimlerin oluşturulması, çok ünlü sıçramasız Cezh Polka adımları gibi, pas-de-basques, pas-de-bourries ve valsler geliştirilmiştir. Örneğin, sağ ayak üzerinde hafif bir zıplama, küçük dairesel hareketle vücudun yükseltilmesi, ağırlığın anlık bir şekilde sol ayak ucuna aktarılması ve sağ ayak üzerinden arkaya düşülmesi. Bu İngiliz "düzenlemesi" (setting), ilk sıçramayı büyütüp daha sonra ayakları ağırlığı sol parmak uçlarına vermeden önce dışarı döndürerek, sağ ayak üzerinde geriye sallanmak ve işte Scottish pas-de-bosque görüldü. İstenilen ihtimaller sonsuz ve her yerde dansçılar tarafından istismar edilmektedir.

Basit temel adımın yanı sıra birçok farklı yürüme, koşma, atlama ve sıçrama şekilleri vardır. Bunların hepsi ilginç ve önemli ritimler üretirler. Hebridean Weaving Lilt'in basit hızlı yürümesi gibi. Onun her bardaki vurgulu vuruşları ile dansçıların ritimleri tarif ettikleri doğrultuda çalışmasını sağlar.

İnsanoğlunun gelişimindeki ilk aşamada dans adımların doğası ve onun amacı olan söylenmesi gereken notaların sırası temin edilmiştir. Dünyanın en ilkel bölgelerinde not edildiklerine göre, dansların ve adımların küçük farklılık gösterdiği yerlerde, ahenkler küçük birer ses pusulası, fakat dansçılar heyecanı artırır artırmaz veya anlamlı yapılan bazı hareketler daha geniş periyotlarla noktalanmıştır. Avrupa'nın özellikle ağızla müziğin yapıldığı veya ilkel enstrümanların hâlâ danslara eşlik ettiği bölgelerinde ahenk ve adımlar arasında bir kapsam ilişkisinin bulunduğu doğrudur.

Aslında dansçıların mizacını adımların ve ahengin belirlediği ve bunların birbiriyle çok yakından ilişkili olduğu saptanmıştır. Başlangıçta adımlar ve aynı zamanda melodiler de basitti. Adımlar genişleyip çok çeşitlenir çeşitlenmez süreler uzadı, artan kapsam çeşitlilik ve adımların birleşimi ile melodilerinde kapsam ve çeşitlilik olarak arttığı gözlemlendi.

Gariptir ki, yeterli müzik sürelerinin belirli ülkeler ile ve hatta belirli adım ve icra metotlarıyla ilişkilendiği görüldü. İzleyen tablo daha sonraki bölümlere detaylı bir şekilde açıklanacak olan millî karakteristik rehber niteliğindedir.

Sol ayağın, sağ ayak bileğinin içene yuvarı taşınması özellikle Yugoslavya'da görülür ve diğer bütün on beş çeşit şekli icra eden Temel Slav (Slav Basic) adımıyla ilişkilendirilmiştir.

Üçlemeli zincirler tüm Teutonic ülkelerde bulunmuştur fakat bunlar özel gösteri adım ve metotlarıyla birleştirilmemiş, her ne kadar üçlü zincirler adım ve danslarının miktarı hakkında üç kat zaman önerilerinde bulunup bu tip tedbir almaya yönlendirilmişse de birçok dansın 17-18 veya 19. yüzyıllarda çıktığı gibi ağızla yapılan müzikle dans edilmiş aynı zamanda başlangıç çalgıları da bulunmuştur.

Dördüncü düşüş, Slav ülkeleri, özellikle Rusya'da belirli adımların icra metotları birleştirilmesidir.

Scandinav ve bazı Celtic bölgelerinde üçlü zincirlerin arasında yükselen beşinciden altıncıya yükseldiği gibi, diğer Celtic karakteristikleri bazen sıçrama ve atlamalarla birleştirilmiştir.

Alp Bölgelerinde müzik ritmi sık sık dörtlü sıçrama metot ve gösterileriyle birleştirilmiştir.

BÖLÜM IV COĞRAFİK DURUMLAR

Herhangi bir yere mevcut olan iklim şartları, oradaki dansın ritim ve yapılan hareketlerin kalitesine tesir etmiştir. Hindistan ve Torrid Zone'da yer alan diğer ülkelerdeki

hareketler akıcıdır, vücudun bir yerinden diğer yerlerine kolayca akan sıvı gibidir. Kas gerilmeleri hiçbir zaman görülmez vurgu adımları Polonya gibi soğuk ülkelerin aynı tip adımlarındaki ani vurgulara sahip değildir. Ayaklar genellikle çok geniş ve bükülebilir bir vaziyette gevşeyerek yerde birleşir. Fakat vücudu taşıyan ve kasları gerilen ayak yükünü bir anda, adım atan ayağa aktararak tekrar kısa bir süre sonra gevşer. Bunun anlamı sıcak bölgelerdeki en güzel dans pozlarının soğuk bölgelerdeki pozlara göre daha uzun süreli olmasıdır. Ayaktan ayağa veya kalçadan kalçaya devamlı bir sallanma olmasına rağmen, vücudun üst yarısının pozisyonu daha çok sabit kalır. Veya vücudun üst yarısı, özellikle kollar akar gibi hareket ederken alt yarısı hareketsizdir. Bunun tersi de olabilir. Ritimler, gruplar halinde çok yavaş değişir. Bu her ne kadar batılılarınkini andırırsa da onların örneklerinin düz yapıda olduğu anlaşılır.

İspanya ve Akdeniz sahilleri boyunca uzanan ülkelerde olduğu gibi ısının gece ve gündüz arasında çabuk değiştiği yerlerde, dans edenlerin mizacındaki hızla değişiklikler, danstaki hızlı ve yavaş hareketlerle sıkça belli olur. Akıcı adımlar, açık ve kuvvetli ayak vuruş ve hareketleriyle aniden değiştirilir. Yumuşak tutulan pozlar bir ayak hamlesi veya ani bir dönüşle bitirilebilir. Veya çabukluğun parlak başansı, vurgulu adımlar, yumuşak bir poz veya dönüşle sonlandırılabilir. Ritimler eşit hızda ama genellikle düzensiz olarak değiştirilebilir.

Keskin soğuk, kış ve sıcak yaz arasındaki büyük zıtlıkların olduğu, Ukrayna ve USSR'nin orta kesim ülkelerinde olduğu gibi dans edenler bu çok sert hava değişimini ritim ve kontra adımları içeren uygun giyimleri ile ifade ederler. Bu gibi ülkelerde en önemli öğelerden biri, güçlü vurgulara ters vücut hareketleridir. Bu, geniş alana yayılan hareketlerin hakim olduğu yerlerde dansın daha akıcı ve daha yavaş kısımlarında belirgindir. Vücut bir taraftan bir tarafa, bel hattında kolayca sallanır. Ayaklar ve baş dans yönünü işaret eder ve kollar ayakların zıt yönünde

sallanır. Baş ve kollar, daha zor adımlar atılırken vücut dengeleyicisi olarak görev yapar. Bu özellikler kuvvetli ve daha hızlı kısımlarda daha aşikâr olup, kesin ve açıklıkla ifade edilir. Bacağın kuvvetlice açılması ve yukarı çekilmesi kolların çapraz sallanmasına veya açılmasına ve güçlüce eşit olarak bükülmesine eşlik eder. Kafa, dans edenlerin yukarı ve aşağı yöndeki hareketleri veya ayakların hızlıca değişen yönünü kesin olarak işaret eder. Bu gözün bir odak noktasında sabit olarak baktığı tüm dönme hareketlerinde kuvvetlice vurgulanır.

İngiltere, Fransa ve Almanya gibi gece ve gündüz arasındaki, mevsimler arasındaki zaman değişiminin çok yavaş olduğu ülkelerdeki ritimlerde olduğu gibi hareketlerde de yavaşlama ve eşitlik vardır. İleri ve geri veya aşağı ve yukarı hareketler arasındaki kasların gerilmesi ile yapılan tezatlıkları görmek mümkündür.

İngiltere'de hareketlerin eşitliği dikkate şayandır. Halk danslarındaki, görülmeye değer kişisel hareketleri, sürekli olan nemli hava engellemiştir. Bu gibi bir atmosfer dayanıklılık gerginliğine tahammül edilmedikçe güçlü fiziksel eforu uzun süre muhafaza etmeyi imkansız kılar, O coşkunun uzamasına müsamaha etmez.dans zemini üzerinde kolayca ve hafifçe gezinme ve gergin olmayan kas hareketleri, ve bunu düzgünlüğü, en iyi halk danslarında bulunur. Fakat bu çok düzgünlük, iyi engellenmiş vücut, eşit, sıradan ritmik hareketler, tüm danslara benzeri bir havayı ödünç verir. Çünkü, büyüleyici dans örnekleri ile dikkatler çekilmedikçe yukarıdaki ödünç verilen güzellikler seyirciyi sıkmaya başlar.

Ilıman iklimlerdeki ülkelerin çoğu danslarındaki özel kol hareketlerinin azlığına dikkat edilirse iklim şartlarına bağlı değildir. Kol hareketlerini, kilisenin eski geleneksel ayin danslarını baskı altında tutmasını, erken endüstrileşme ve ekonomik işlerin şimdiye göre ellerle yapılması, dil iletişimi manasında gelişim gibi bir çok nedenler, kaybolmasına neden olmuştur.

Daha soğuk ülkelerde daha güçlü hareketler bulunmaktadır. Çeşitli tipteki adımlar ve adımları başlama ve bitişi, çeşitli kas gerilmeleri arasındaki ayrıcalıklar dikkate değer bir şekilde görülebilir. Vurgu, daima bir çubun, aynı anda vuruşu gibi yapılmamakla beraber adımlar genellikle benzeri şiddetteki ritimlerin düzgünce oluşturduğu uyum ve ahenk içindedir.

Bununla birlikte, iklim şartları, yapılan hareketlerin kalitesine, her zaman her yerde değişen dans temposuna tesir etmemiştir. Yapılan dansın hızına, onun arkasındaki menşenin amacı tesir etmiştir. Örneğin, bir meslek dansının hızı hiçbir zaman onun temsil ettiği mesleğin gerçek hızından büyük olamaz. Eğer bir adam, bir görevi bitirinceye kadar çalışmaya devam etmesi gerekiyorsa, bir adamın tırpanla çalışmasına görülebileceği gibi, kesin düzenin bir ritmini muhafaza etmek esastır. Diğer bir deyişle, dans edenlerin geleneksel danslarda dikkatlerinin büyüyecek bir duygusallık zirvesine erişmeleri gibi, (Sir Gilbert Murray'ın Yunanlılar hakkında söylediği gibi, onların tanrıları "Mana" veya ruhları onların içine girinceye kadar onlar hızlarını artırır ve dehşetle dans ederlerdi. Başka zaman bu imkansızdı) onların kendilerini kaybetme noktasına gelinceye kadar hız arttırılır.

BÖLÜM V

DİĞER COĞRAFİK DURUMLAR

İklim değişiklikleri, dünyanın oluşumunda insanların üzerinde yaşadıkları jeolojik yapıların, çöllerin, verimli ovaların, nehir vadilerinin ve dağların oluşumuna neden olmuştur. İnsanın gerçekleştirdiği hareketlerin stili büyük ölçüde üzerinde dans ettiği zeminin çeşidine bağlıdır. Şu da unutulmamalıdır ki, dans bazı kişiler arasında nesiller boyu yetiştikleri yörenin karakteristik hareketleri olmaya devam etmektedir. Ruslar, Macarlar, Çekler ve İspanyol gibi halkların danslarının o kadar farklı görünümüne neden olan, işte bu hareketlerin karışımıdır.

Danubian ovaları, Fransa'nın bir bölümü, Danimarka ve Yugoslavya gibi zengin tarım ovalarında veya nehir vadilerinde, hare-

ketler sanki bütün vücut toprağa çekiliyor-muşçasına ve zengin toprak, ayakların kalkmasını engelliyormuşçasına aşağı doğru aksanlıdır. Adımlar büyük ya da küçük olabilir, ancak ayaklar, toprağın düzgün olmayan yapısından ötürü pek düzgün olarak basmazlar. Çok sayıda dansçı, birbirine kenetlenmiş adımlarını aynı anda atarak dans ederler ve dans genellikle (Grup halinde) "Set"tir. Daha ilkel Avrupalılar arasında, Yugoslavya'nın bazı yörelerinde ve Balkanlarda veya zengin topraklı sahalarda pek öyle yayılıp gitmediği yerlerde en çok, dansın kapalı halkalı şekli olan "Kolo" görülür. Dansçılar birbirleriyle küçük parmak, el, dirsek ya da omuzdan sıkıca kenetlenmişlerdir. Bazen dansçılar aynı hareket serilerini saatlerce çılgın hale gelene dek sürdürürler. Bütün vücutları tepeden tırnağa titrer ve hareketleri kolları vasıtasıyla eşlerine geçer. Başka yerlerde bu halka o kadar sıkı oluşmayabilir veya dansçılar bazen birbirlerinden belli bir mesafe ayrı durmakta ve English Sellenger's halkasında olduğu gibi halkadaki dans örnekleri karmaşıklaşmaktadır. Zengin topraklı yerlerde dansçılar bazen herhangi bir adımlarıyla nadiren uzağa giderler, eğer bu bir figür dansıysa, halkadaki ya da setteki asıl yerlerine genellikle geri dönerler.

Yunanistan'daki ve Romanya'daki dağların, Alplerin ve Pirenelerin etekleri gibi otlak alanlarda ve yamaçlarda dansçılar hareketlerini zemin boyunca yönlendirerek çok daha fazla gezinirler. Vücutları hem yukarı hem aşağı hareket eder. Fakat bu, hiçbir zaman aşırı değildir ve bütün dans sanki su üstünde yüzüyormuş gibi ve rahat görünür. Daha zengin topraklı alanlarda olduğu gibi, nispeten büyük gruplar birlikte ancak sıkı sıkı kenetlenmeden dans ederler ve halka genellikle bir zincire dönüşür. Dans genel olarak Grup, "Set"tir. Yani zincir sürekli tekrarlanan basit hareket serilerini gerçekleştirir. Birkaç dans örneği vardır. Fakat lider, hareket serilerini çeşitlendirmek üzere zincire sık sık yılanvari hareketler yaptırır ve bazen zincirden koparak tek başına figürler yapar. Bu Yunan

Kalamationas, Güney Fransa Farandole ve Yugoslav Devojacko Kolo'da görülmektedir. Otlak bölge halkının belirgin diğer bir karakteristiği de dansçıların ileri doğru dans etmelerine rağmen bunu oradan buraya dönerek, dans hattından öteye beriye köşeden köşeye adımlarla karşıya, hatta eriye doğru giderek neredeyse isteksizce yaparlar.

Bu otlak bölge hareketleri, Ukrayna'dan Moğolistan'a uzanan muazzam otlak alanların ve steplerin göçebe halkının gezinen hareketleriyle bir tezat teşkil etmektedir. Bu dansçılar zemin üzerinde uçar gibi dans ederler ve seri adımlarla ve sıçramalarla mümkün olan en geniş hareket çeşitleriyle gezinirler, düzgünce atılan adımlar en belirgin özellikleridir. Bunlar neredeyse tümüyle ileri doğrudur ve danslar nadiren grup, "Set"tir. Oldukça büyük grupların birlikte dans edebileceklerine ve her dansın genel olarak kabul edilmiş temel adım şekilleri olabileceğine rağmen bu adım, istendiğinde her bir fert tarafından özenle yapılabilir. Bu özellikle erkek danslarında sıkça her grup üyesinin sırayla ayrılarak özel gösteri yapmaları, bu arada diğerlerinin onun etrafında dönmesi el ve ayakla tempo tutmaları şeklinde olur. Ukrayna'nın Gopak ve Gürcistan'ın Cheroul bu tip dans için mükemmel birer örnektir.

Steplerde yaşayanlar büyük at eğitimcisi ve binicileri olup bu durum her yerde hareketlerine yansır. En dikkate değer nokta, başları dik ve sırtları rahat, baş v omuz hareketleri ve sanki at sürüyormuş gibi tutulan elleridir. Eller nadiren doğrudan baş üzerine kaldırılır. Adımların büyük bir bölümü doğrudan doğruya atların dörtlü, tırıs, rahvan gibi hareketlerinden türetilmiştir.

Bütün dağ insanların hareketleri kolaylıkla ayırt edilebilir. Dar ve sert zeminli mekanlarda yaşamak zorunda olduklarından, dansçılar heyecan verici yüksek sıçramalarla ve bunu takiben düzenli adımlarla en ufak bir alanı bile değerlendirirler. Bu tür adımların tarzı neredeyse her zaman yukarı doğrudur. Bu karmaşık danslar genellikle (Grup) "Set"tirler. Fakat aynı anda sadece çok büyük

gruplar birlikte dans ederler. Bu danslarda çok miktarda ferdi gösteri vardır ve rahat bir görüntüde taşınan vücut, yukarı vaziyette tutulur, kollar ve zemindeki zorlukları sürekli dikkatle gözleyen kafa ile dengelenir. Bütün dans, dağ havası kadar hafif ve kuvvetlendirici izlenimini verir. Bunun güzel örneklerini İskoçya'nın Seann Triubbah ve Tetra ve Karpat dağlarının dağcı dansçıları verir.

Köylülerin çok fakir toprakla yaşam mücadelesi verilen ülkelerde danslarda benzer şekilde fakir adım ve figürlerden oluşur. Dans genellikle (Grup) "Set"tir, ve birkaç basit adımdan oluşur. Mamafih katılmak isteyenler için zorluklar oldukça fazladır. Yugoslavya'nın bazı kısımlarında ve Balkanlar'ın hemen her yerinde, bu basit hareketler dansçıların dans sırasında rahatlamalarını sağlayan bir ilginçlik meydana getirir. Hızlandıkça vücutları, zemin de hafifçe yaylanıyor ve sallanıyor görünümünü alır. Böylece tüm grup rüzgarda savrulan yaprak görünümündedir ve ritim Yugoslav Zhiniko's Kolo'da olduğu gibi çok daha sertleşir ve karmaşıklaşır.

Çöl sahillerinin hareketleri ister Asya veya Afrika sıcağında olsunlar; ister Kuzey Rusya'nın geniş Tundraları gibi soğuk yerlerde olsunlar, düzensiz diye tanımlanabilirler. Dansçılar bir yandan vücut ağırlıklarını bir ayaktan diğer ayağı sanki yere basmak için çok soğuk ya da sıcakmış gibi aktarırken, öte yandan vücutlarıyla ani çılgın gibi hareketlerde bulunurlar. Soğuk ülkelerde bu hareketler daha sert ve kısa olup çoğunlukla aşağı yukarı ve sağa sola kol oynatmalarıdır. Ellerin Eskimo danslarında olduğu gibi ileri geri hareket ederken vücuda değmesine sık sık müsaade edilir. Sıcak yerlerde eller ve kollar bu kadar hareketli olmayıp eller ritim vermek için el çırpılması dışında vücuttan uzak tutulur. Ayrıca eller bedevi danslarında başı ve gözleri gölgelemek için de sık sık kullanılır. Bu tip yerlerdeki danslar nadiren (Grup) "Set"tir. Grup genellikle temel adımlarla dans ederken zaman zaman ilhamlanan grup üyelerinden birisi ayrılarak tek başına dans eder. Ancak bu gösteri step göçebelerinin dansla-

rındaki gibi gösterişli ve hareket zenginliğinde değildir.

Günün politik sınırlarıyla belirlenen pek çok Avrupa ülkeleri çeşitli fiziksel özellikler gösterirler, dolayısıyla danslarında da hareket çeşitliliği görülmektedir. Yugoslavya'da, Bulgaristan'da ve Romanya'da mevcut üç tip fiziki bölgesine göre üç oldukça farklı tip dans mevcuttur. Kuzey ovaları ve diğer zengin topraklı nehir vadilerinde sallanmak ve kapalı Koloz dağ eteklerinde zıplayan zincirler açık Kolaz ve Sırbistan'ın Karadağları gibi daha fakir sahalarda sallanmalı danslara rastlanır.

Fakat fiziksel özellikler ulusal sınırların işaretlenmesinde nadiren yardımcı olur. İşte bu da niçin pek çok Avrupa ülkesinin belli dans figürlerini paylaştıklarının nedenlerinden biridir. zengin topraklı Danubran Ovaları, güneyde Alplerin ve Kuzeyde Karpatların eteklerinde yükseldikçe ve aşağı doğru inildikçe kapalı halka tipi dans şekli derece derece köylü halk ve çobanlara özgü daha açık zincir tipi rahat hareketlere dönüşür. Sonra dağ köylerinin yukarı zıplamalı düzgün danslarına dönüşür. Dansçılar geniş Alp Dağları'nın sistemini geçip Fransa ve İtalya'ya indikçe, bu sıçramalar hızını ve yüksekliğini giderek yitirerek İtalya'nın Orta ve güney Fransa'nın sıralı, zincirli düşük adımlı halklarında kaybolur. Çeşitli geçitlerden ve nehir vadilerinden taşınarak Pirenelerin bazı büyüleyici Bask danslarında tekrar ortaya çıkarlar.

Bu harita, göç eden halkların ve işgal ordularının gittikleri yerlerde tabii özelliklerinden nasıl faydalandıklarını göstermektedir. Bu da bugün Avrupa'da halâ görülen bazı hareketlerin anlaşılmasına yardımcı olur. Stepelerde yaşayanların at sürme unsurlarını içeren danslar Moğolistan'dan Kuzey Doğuya, güneyde Türkistan, Gürcistan ve Kırm'a batıda Macaristan'a, ve kuzeybatıda Polonya'ya kadar geniş ve birbirinden uzak alanlarda görülebilir. Bu, milattan sonra 5. yüzyılın ilk yarısında ilk olarak Hunluların ve diğer doğu kavimlerinin ve daha milattan sonra 13. yüzyılda Cengizhan hükümdarlığındaki Moğolların yol açtığı müthiş etkinin ispatıdır. Geniş

Rus Steplerini aşarak gelen kalabalıklar, değişik zamanlarda Volga, Don, Dinpiyer, Din-yester, nehirlerinden geçmenin yolunu bulup, bu nehir yataklarını takip etmek suretiyle Orta Rusya'dan Polonya'ya kadar yayılmışlardır. Bu kalabalıklar aynı zamanda Karadeniz kıyılarını da aşarak Danube nehri yatağını takip etmişler ve Danubian ovalarına yayılmışlar, son olarak şimdi Almanya olarak bilinen yerlere nüfuz etmişlerdir. Bu yolculuklarda yerleşik kültürlerin insanlarıyla karışmışlar ve buna bağlı olarak o canlı at sürüş dansları hareket ve ritim olarak yavaş yavaş zayıflamıştır. Bu tür hareketleri Polonya'nın Pripet Marshe danslarının basit adımlarında ya da uzak doğu dağ halklarının karmaşık sıçrama ve dönmelerinde görmek bazen oldukça güçtür. Fakat Macaristan'da Ukrayna'da ve Ermenistan'da bu unsurlar tarımsal dans figürleri arasında kolayca fark edilirler.

Yunanlılar ve Vikingler gibi deniz yolu ile göç eden ya da saldırılar düzenleyen akıncılar sahil kesimlerine yerleşmişler ve nehir yolu ile ulaşabildikleri diğer ülkelere nüfuz etmişlerdir. Onlar da kendilerine özgü dans karakteristiklerini o yerlerdeki yerleşik halkalar arasına yaymışlardır.

Bazen arazinin fiziksel özellikleri halklara kültürlerini yaymanın yanı sıra geleneklerini korumalarında da yardımcı olmuştur. Bazı ülkelerin dağlık ya da çöllük sahalarında girilme güçlüğü, işgalcileri, deniz limanları ve girilmesi kolay nehir vadileri ya da alçak dağ etekleri dışında bu ülkelerin tümünü işgal etmelerini önlemiştir. Basklar, Yunanlılar ve Gürcüler tüm Avrupa'da muhtemelen en eski gelenek ve göreneklere sahip uluslardır. Bu ülkelerin fiziki durumlarını gösterir haritalara bir bakmak, bunun niye böyle olduğunu anlamaya yetecektir. Son derece yüksek dağlar, tehlikeli dağ geçitleri ve nerdeyse geçilmesi imkansız nehir vadileri en cesur seyyahlar ya da savaşçılar dışındakilerin sızmasını önlemiş ve böylece yalnız seyyahlar, yaygın adetler ve yerleşik halkın alışkanlıkları üzerinde çok az etki yapmışlardır.